Ч. 26. Pocztowa należytość opłacono ryczałtem. Львів, неділя 24 червня 1928. Рік XXX.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орґан Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

Наша відповідь большовикам.

З приводу промови голови харківського уряду Чубаря.

З большовицьких ґазет довідуємося, що дня 9. червня ц. р. відбувся в Харкові всеукраїнський зізд робітників освіти. Голова т. зв. українського совітського уряду Чубар виголосив на нім велику промову, в якій присвятив багато уваги останній промові голови нашої партії і голови нашого Соймового Клюбу, д-ра Дм. Левицького. Цю промову, як відомо, д-р Левицький виголосив у варшавському соймі дня 30. травня ц. р. в часі ґенеральної буджетової дискусії. Виступ Чубаря на стільки важний, що ми не можемо пройти його мовчанкою і з місця мусимо йому протиставитися.

Щоби зрозуміти суть справи, мусимо на вступі коротко зясувати в чому діло. На жаль, не можемо говорити цілком ясно, бо наше громадянство не знає точного тексту цеї знаменної промови нашого партійного голови. Ч. 24 нашої ґазети львівська цензура сконфіскувала, саме ізза тієї промови, хоча точні витяги з промови подали майже всі важніщі польські варшавські ґазети, а в тім числі теж півурядовий орґан „Епока“. Але большовики, які мають у Варшаві своїх кореспондентів, напевно переслали до Москви і до Харкова повний текст цеї промови, тим більше, що він був друкований в стенографічному протоколі зі засідань варшавського сойму. І можна було надіятися, що хоча большовики критикувати-муть виступ нашого партійного голови, всеж таки будуть критикувати бодай те, що д-р Дм. Левицький **справді в соймі сказав.** Але показується, що навіть голова уряду, отже людина, якій слід булоб захований бодай вид звичайної пристойности, не вагується з демаґоґічних оглядів просто брехати як пересічний вуличний крикун. Можемо тому тільки жаліти населення України, яке поза большовицькими не посідає жадної вільної преси і тому, хоче чи не хоче, мусить приймати за правду цю брехню, яку теперішнім можновладцям України хочеться населенню за правду подати.

Що сказав голова нашої партії? Згідно з думками і почуваннями **цілого українського народу** він розвинув картину наших національних стремлінь в найширшому розмірі. Сказав він всім, хто хоче слухати, що українська справа давно перестала бути внутрішньою справою такої чи іншої **держави,** а стала **загально-европейською справою.** Він виразно, ясно і недвозначно вказав на те, до чого ми стремимо і за що боремося. А зокрема, що торкається большовиків, він згідно з правдою підніс, що большовики є захватчиками державної влади на Україні і скорше чи пізніше будуть народніми масами України відсунені від влади, котру вони на широкій українській землі і так удержують тепер тільки при допомозі насильства, поліції і баґнетів. Після повалення большовизму на Україні повстане самостійна і могутня соборна українська держава.

Одначе ми, котрі живемо по цей бік Збруча, не сміємо спускати з ока і тутешніх відносин. Власне їм була присвячена найбільша частина промови нашого голови і ізза неї поліція її сконфіскувала. Але нашого становища не потрібуємо зясовувати, бо віримо, що і так кожен наш свідомий громадянин його знає.

Зупиняючись на военних плянах, котрі тепер товчуться по головах ріжних політиків Европи, д-р Дм. Левицький — пишемо за „Епокою“ — сказав дословно таке:

Ми є також найзавзятішими противниками всякої інтервенційної політики, яка малаб штучними засобами приспішити українську незалежність за Дніпром. Інтервенційна політика все родить сумні наслідки для обох сторін: опікунів і тих, якими опікуються. Тому ми поборювали київський похід у 1920 р., тому ми передсказували, що нічого доброго з нещасного варшавського договору (з дня 22. квітня 1920 р.) не може вийти, бо дивоглядом є помагати комусь до відзискання незалежности при рівночасному підриванні тієї незалежности галебними клявзулями. На суперечности будувати реальної заграничної політики не можна. Загранична політика Польщі мусить рахуватися з близьким повстанням сильної незалежної держави української, а *внутрішня політика не може не кермуватися оглядами на заграничну політику.*

З наведеного уступу промови виходить ясно, що ми як найзавзятіше поборюємо всі пляни военного походу за Збруч, котрі хтонебудь може мати. Бо ми віримо, що український нарід сам розправиться з большовиками і нічиеї „помочі“ тут не потребує. Чи можна ясніше зясувати наше становище в цім питанні? Здається ні. А преціньж. Послухаймо, що каже п. Чубар:

„Він (д-р Дм. Левицький) говорить, що Польща повинна *попіклуватися про звільнення України спід московського чобота.* У цього, так би мовити, політичного діяча хватає нахабства говорити так від імени українського народу. На Західній Україні зущаються над трудящими українцями, а цей „представник“ сойму, нібито представник украніського народу, пан Дмитро Левицький лицемірно говорить, що Україна стала незалежною *при підтримці польського фашизму,* що зветься демократією.

В такім тоні і в такий спосіб говорив п. Чубар до кінця. Просимо наших читачів і всіх людей доброї волі порівнати оба уступи цих промов а покажеться ясно, що п. Чубар позволив собі, інакше трудно сказати, на звичайну, ординарну брехню. Чи це вийде на користь большовикам? Не знаємо. Можуть собі вони перевертати правду до гори дном і з білого робити чорне — все одно правда, раньше чи пізніше, вийде на верх і широкі маси українського народу пізнають большовицьку брехню. Одначе ми ні на хвилю не спохитнемося в нашім становищі і в нашій боротьбі. Сам факт, що на нас однаково нападають ці, **котрі мають владу тут і там, ясно показує: куди веде наш визвольний національний шлях.** Ми знаємо і ми цього певні, що він доведе нас до побіди. Бо ми говоримо душами і серцями міліонів, поневолених і розрізаних кордонами українських мас, народу, що правда: хвилевого угнетеного, але не побідженого.

Голова харківського уряду теж представник тієї панучої над українським народом влади і ми тому не дивуємося, що він аж так нахабно відповів на **правду, чисту правду,** котру ми йому кинули в лице.

Проти москвофільської навали.

Тривожна вістка появилась в останньому часі в деяких ґазетах. Митрополит православної церкви в Польщі о. Діонізій предложив міністерству віроісповідань і освіти до затвердження проєкт утворення нових православних парохій у Східній Галичині, а саме в місті Турці над Стрийом і в селах Бітля пов. Турка та Берлоги пов. Калуш. Одночасно митрополит вислав до цих місцевостей трьох православних священиків.

Ця вістка говорить дуже багато. Вона стверджує, що православний рух з Лемківщини, де вже щось 40 українських громад покинуло греко-католицький обряд, поширюється вже на Східну Галичину та що цей рух не є доривочний, не є відокремленим впливом якихсь місцевих непорозумінь між громадами і греко-католицькими парохами, але пляновою, на ширші розміри закроєною акцією. Коли зважити, що ця акція не є чисто релігійна чи там обрядова, але має підклад політичний та що кермують нею не тільки духовні, але й політичні чинники, котрі зовсім не криються зі своїми цілями, то православний рух серед українського народу в Галичині являється грізною небезпекою для української національної справи.

Православний рух на Лемківщині це виплив відродженого москвофільства, якого не вспіла викорінити навіть світова війна, а яке віджило і зачинає процвитати з поворотом лемківської еміґрації з Америки та завдяки опіці і підтримці урядових православних чинників у Польщі.

Чим був москвофільський рух в національнім життю українського народу, що опинився в межах бувшої австрійської держави, всі добре знаємо. І розуміємо всі добре, чому цей рух користувався перед війною підтримкою поляків, що були виконавцями австрійської влади в Галичині. Сам чорт не мігби придумати успішнійшого засобу на ослаблення та знищення українського народу від москвофільської хороби і тому всі вороги нашого національного розвитку так ревно її підтримують. І тому москвофільству в Польщі прийдеться знову відограти огидну ролю протиукраїнської зарази, а вигідною покришкою стало для неї православіє з його теперішньою церковною орґанізацією, що стало сліпим знаряддям в руках Польщі. Польські урядові ґазети висказалися за як найбільшими полекшами для православія, надіючися спольщення православної церкви. З другої сторони поляки рішучо опираються униятській місійній праці на північно-західних українських землях, підтримуючи за всяку ціну так званий сокальський кордон.

З новим наступом відродженого москвофільства на Східну Галичину під покришкою православія українське громадянство мусить станути до завзятої боротьби. Вправді митрополит Шептицький мав висловитись, як пишуть польські ґазети, що православний рух має характер чисто льокальний, значить — неґрізний, однак свідоме українське громадянство цього явища не сміє легковажити. Хто дорожить українською національною ідеєю, кому не байдужна краща будуччина українського народу, хто прямує до здійснення найвищого ідеалу своєї нації, той мусить усувати всякі перешкоди зі шляху, що веде до цеї мети. Такою перешкодою все було і буде москвофільство, що виступає тепер під покришкою православного руху і насилає на наші села в характері батюшок самих москвофільських аґітаторів. Коли наше духовенство не в силі стримати цеї ворожої навали, то з цілою рішучістю мусить виступити проти неї наше світське громадянство, бо шкоди, які наносить українському національному життю москвофільство, далеко більші нім в самій церкві. Всі українські орґанізації, політичні, культурно-освітні, та економічні повинні подати собі руки в спільній боротьбі з цим небезпечним ворогом.

З польського сойму.

Польське судівництво.

Минулого тижня йшла в польському соймі дальша буджетова дискусія. При буджеті міністерства справедливости промовляв дня 11. червня пос. д-р **Загайкевич** (Укр. Клюб), представляючи судейські відносини на українських землях і політику міністерства справедливости. Суди перетяжені працею, не мають відповідного приміщення, багато людського гроша, зложено в судових депозитах, пропало через обезцінення польської марки, спадкові справи передано нотарам, наслідком чого населення наражено на непотрібні кошти. Міністерство справедливости веде односторонну політику в некорисгь українців, що показалося особливо підчас соймових виборів і в ріжних карно-політичних справах. Українців не приймається до судейської служби. Взагалі український нарід бачить на кождім кроці тільки одно: горе побідженим! Доказом цього страшні зловживання при соймових виборах. Польські тюрми переповнені політичними вязнями. Вимір справедливости спирається на поліційній системі з провокацією і доносчицтвом. На таких основах видається присуди зі сотками літ вязниці. Множаться масові процеси за шпигунство, щоби оправдати безчисленні арештування. Всяку свободолюбиву думку по українському боці пятнується іменем державної зради, комунізму і шпигунства. Бесідник згадав про недавний процес 17 гімназистів, про процес Білоруської Громади і запротестував проти безнастанних арештовань і ревізій серед українського громадянства та

Pr. 299/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 Nr. 45 poz. Dzup. 398 dokonane dnia 6. czerwca 1928 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma pt. „Swoboda“ Nr 24 z dnia 17/VI. 928 z powodu, że zamieszczone w tem czasopiśmie artykuły p. t. 1 „Z polskoho sojmu“ arrt. 3-ci pt. Recznyk ukrainśkoho narodu“ 2) Zi sejmowoi trybuny“ zawieraja w sobie znamiona zbrodni ad 1) z § 65 a, ad 2 z § 58 c uk. i b) w końcu wydać po myśli przepisu z art. 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najblizszym numere i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia. Lwów, dnia 12. czerwca 1928. Mayer.

проти конфіскат українських газет. Закінчив свою промову словами: Протестую проти гнету нашого народу, бо замісць горожанських прав дасте нам пусті слова, а замісць шкіл і свободи розвитку безконечні вязниці!

Промова пос. Загайкевича роздратувала сильно поляків і вони старались ріжними викрутами заперечити словам правди, викликуючи протест на лавках українських послів.

Гостру боротьбу веде пос. Загайкевич також в правничій комісії в часі нарад над законом про амнестію (помилування) політичних винуватців. Він зажадав, щоб від амнестії вилучено урядовців, які допустилися надужиття влади головно в часі виборів, але поляки на це не згодилися. Зажадав також, щоб кару смерти перемінити у всіх випадках на 15-літну вязницю, однак більшість заявилася за тим, що кара смерти може бути дарована відповідно до особи винуватця. Крім того пос. Загайкевич домагався помилування за провини доконані до 3. мая 1928 р., дальше щоб не вилучувати від амнестії засуджених за шпигунство, та усунення інших виїмкових постанов, однак всі ті внески Українського Клюбу Комісія відкинула.

Справа виборчих зловживань

не може дочекатись полагодження в адміністр. комісії. Польські партії, що виборчими зловживаннями здобули мандати, не хотять допустити до вияснення цеї справи та потягнення винуватців до відповідальности. Вони крутять на всі боки, в надії, що виборчі зловживання підуть в забуття. Найбільше опираються посли з 1-ки, кажучи, що при виборах по їх стороні все було в порядку. Вони домагаються, щоби наперед заявилося в тій справі міністерство справедливости. Цьому домаганню спротивився пос. Целевич, бо така поведінка унеможливить слідство, і зажадав невайного вибору окремої комісії для виборчих зловживань. Врешті ухвалено, що така комісія має робити. Має вона розслідити всі зажалення в справі зловживань, доконаних ріжними державними службовиками в часі виборів. Комісія має право їх переслухати і вглянути в урядові акти. Свою працю мусить скінчити найдальше до 1. жовтня ц. р. і предложити соймови письменний звіт з відповідними внесками. Вона має урядувати без огляду на те, чи сойм радить, чи буде закритий. При збиранню матеріялів комісією урядовці можуть бути звільнені від урядової тайни. Все то дуже не по нутру послам 1-ки і вони рішили не брати участи в цій слідчій комісії. Знають добре, що хто має масло на голові, не може виходити на сонце.

Голосування над буджетом.

Коли скінчилась соймова дискусія над буджетом всіх міністерств, приступлено до голосування. Український Клюб виступив з внеском, щоб скреслити першу статтю скарбового закону. Є це одинока форма, в якій можна зазначити своє становище проти цілого буджету. За тим внеском голосували тільки непольські клюби, з виїмком 5 галицьких жидів і комуністи.

Відбулися три голосування над поправками, зголошеними до буджету. Тих поправок було 389. Український Клюб голосував проти всіх поправок, які є за збільшенням буджету, та за поправками, що буджет зменшують, з деякими виїмками (нпр. збільшення суми на допомогу селянству).

Остаточно принято цілий урядовий проєкт державного буджету з незначними поправками. Буджет сойму й сенату, ради міністрів, міністерства заграничних і військових справ принято без змін. В бюджеті мін-ства внутр. справ принято лише одну поправку, а саме про зменшення на 2 міл. коштів самоврядування на удержання поліції. Так бюджет мін-ства внутр. справ переходить до сенату зі счеркненням позиції 6 міл. зол. на диспозиційний фонд. При бюджеті мін-ства хліборобства принято поправку на збільшення суми на допомогу на позашкільну освіту на 350 тис. золотих. У бюджеті мін-ства освіти відкинено внесок уряду, щоби підвищити адм. таксу в середньому шкільництві на 2,560.000 зол. При бюджеті мін-ства зем. реформ принято внесок на збільшення 1,250.000 зол. фонду на меліорацію і плян розбудови. Відкинено поправку соціялістів про підвищення урядничих платень на 25 відсотків, таксамо поправку на підвищення урядничих платень до висоти окресленої в бюджетовій провізорії. Зате принято внесок, що признає 15 проц. додатку до урядничих платень. Опісля принято внесок про уповажнення мін-ства фінансів до уділювання кредитів до висоти 100 міл. зол. на термін не довший як 12 місяців на цілі піднесення продукції дрібного хліборобства. Від голосування над цим внеском усунулися вшехполяки і соціялісти.

Ухвалений таким чином державний буджет представляється так, що сума державних видатків виносить 2 міліярди 508 міліонів і 392.029 зол., а сума доходів 2 міліярди 655 міліонів 9.715 зол. Значить, малаб лишитися надвишка в сумі поверх 100 міліонів зол. Чи так буде в дійсности, покаже найблизша будучність, бо звичайно польський уряд видавав більше, ніж позваляли доходи.

За буджетом голосувало 219 послів, проти 53. Від голосування стрималися 172 посли. Проти буджету голосували лише українці, білорусини, жиди (група посла Ґрінбавма) і комуністи. Від голосування усунулися крайна правиця (Клюб народовий, до якого належать також вшехполяки), і польські соціялісти і тим способом помогли польському урядови дістати більшість голосів. За польським урядом голосували польська хлопська партія і Визволєнє, ніби з вдячности за 100-міліонові кредити для хліборобства, хоч нема найменьшої надії, щоби дрібне хліборобство ці кредити дістало.

Польська ґеографія в соймі.

Цікава подія стнилася в соймі перед третім голосуванням. На початку засідання представники клюбів складали заяви. Зголосився до слова й пос. **Західний** і почав складати якусь заяву від якогось соціяльно-революційного представництва, що заступає Західну Україну.

В тім місци перебив йому маршалок Дашинський, заявляючи, що Західна Україна є на схід від Збруча, і він перший раз чує, щоби пос. Західний був послом звідтам. Так говорити не можна, бо українська республика моглаби справедливо упімнутися, якби хтось з польських послів назвав на примір представником Наддніпрянщини. Тому треба рахуватися з тим, що тут є Малопольська, а не Західна Україна.

Пос. Західний говорить про непризнавання договорів, оповідає, як поліція викинула його з першого засідання сойму і заявляє, що одиноким представником українського народу є президент Національної Ради, д-р Петрушевич.

Забирає голос пос. **Паліїв** (Укр. Клюб): Пан маршалок перервав пос. Західному...

Маршалок Дашинський: Виключаю всяку критику моїх розпорядків з цеї трибуни. Маєте право зголосити внесок на недовіря мені. Попередній промовець, виступаючи в нічийому імени як „дикий", вичислив Бог зна які річи, але я йому не переривав.

Тоді пос. **Паліїв** зложив таку заяву: Пос. Західний ужив назви Західна Україна. Стверджую в імени Українського Клюбу, що лише ця назва є нами вживана. Вона означає не Наддніпрянську Україну, яка належить до Радянського Союзу, але ті українські землі, які Польща прилучила до себе проти їх волі. Не позволимо позбавити нас цього означення всеціл́ости, яку буде творити для нас Західна Україна, котра змагає до злуки зі Східною Україною.

Марш. **Дашинський** відповідає знову, що Західна Україна є тільки за Збручем. Панове можете творити собі — говорив цей польський соціяліст — політичну ґеоґрафію, яка вам подобається. Однак ґеоґрафія, яка обовязує в Польщі, мусить обовязувати і вас. Виключено, щоби якунебудь землю польської держави називати в польському соймі землею української держави. Терпеливість має свої границі. Я пробував вияснити, що в інтересі співжиття з українською радянською республикою мусимо шанувати її кордони. Ця республика мала би право до цього протесту, якщо котрий з послів цього сойму назвав би Наддніпрянщину Сх. Польщею. Таке саме право маємо до протесту проти того, щоби держ. фастину, приналежну до Польщі, трактувати як частину іншої держави.

Підчас цеї події і після останньої заяви марш. Дашинського в соймі гуділо як в улію. Падали ріжні оклики під адресою українців, котрі знову відповідали полякам. А для наших інтернаціоналістів нова наука, що польські соціялісти в державнім патріотизмі не уступають хочби вшехполякам та що всякі теревені про спільноту клясових інтересів польських і українських робучих мас це сміпне самодурство.

Внески Українського Клюбу.

На засіданню сойму дня 15. червня Український Клюб зголосив девять інтерпеляцій, між іншим в справі учителів українців, перенесених до західних земель Польщі і пять внесків, між іншим про урядове введення слова „український" замісць „руський".

Інтерпеляції Укр. Посольс. Клюбу

В останнім часі внесено в польськім соймі такі інтерпеляції:

1) В справі урядового комісаря Владислава Кропельницького в Миколаєві і сторонного поступовання жидачівського старости.

2) В справі безправного арештування Миколи Шевчука і тов. постерунком поліції в Ісакові, городенського повіту.

3) В справі безправного поступовання команданта постерунку Канінги в Конюхах, бережанського повіту.

4) В справі незгідного і сторонного поступовання вчительки Волощакувної в Оглядові радехівського пов. при переводжуванні шкільного плебісциту.

5) В справі неправного зарядження старооства в Сокалі щодо гром. виборів в Угринові.

6) В справі брутального поступовання шкільного інспектора на сідлецький пов. Яна Новака супроти учителів- українців і звільнювання їх.

7) В справі повільного полагоджування зажалень громадян села Соколівка, золочівського пов., на поступовання управителя школи в Соколівці.

8) В справі неправного поступовання учителя Талеуша Фіяли в Урмані, пов. Бережани.

9) В справі занедбань в усуванні островів на р. Дністрі в с. Ганівцях, рогатинського повіту, з боку водного уряду в Станиславові.

Справоздавчі віча.

РАВЩИНА.

Дня 30. квітня п. р. відбулося посольське справоздавче віче в салі Народнього Дому в **Раві руській.** Присутні були представники із 68 громад равського, угнівського і немирівського судового округа. Віче отворив голова Пов. Нар. Комітету п. Любомир Данилович, проводив о. Йосиф Чехович. Посол Іван **Ліщинський** здав звіт з діяльности Українського Парляментарного Клюбу, а опісля нього сенаторка **Кисілевська** виголосила реферат про організацію жіноцтва, а посол **Володимир Кохан** зясував плян політичної організації в повіті. Опісля присутні порушили ріжні місцеві справи, між іншим непорядки і зловживання урядових чинників. Відповідав посол Кохан.

Перед вічем відбулися довірочні Збори жіноцтва равського повіту, скликані Союзом Українок в Раві руській. Справу організації жіноцтва реферувала сен. **Кисілевська.**

Дня 24. травня ц. р. відбулося віче в **Угнові,** при участи кількох соток громадян. Віче отворив повітовий організатор інж. Корнило Целевич, реферував посол **Володимир Кохан.** Після реферату розвинулася оживлена дискусія, а останній промовляв вдруге посол Кохан на тему повітової організації.

СОКАЛЬЩИНА.

Дня 20. травня п. р. відбулося віче в **Белзі.** Реферував посол **Володимир Кохан,** який здав звіт з діяльности Укр. Парляментарного Клюбу, і подав плян організації політичного повіту. Після реферату розвинулась дискусія.

Дня 17. квітня п. р. відбулося віче в **Яструбичах.** Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації та організаційний реферат виголосив посол **Володимир Кохан.** Після дискусії ухвалено повне довіря Українському Соймовому Клюбови.

Дня 23. квітня п. р. відбулося велике віче в салі Народнього Дому в **Сокалі.** Посол Іван **Ліщинський** реферував про політичне положення українського народу під Польщею і здав звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації, сенаторка **Кисілевська** говорила про вагу жіночої організації для національного визволення, а вкінці посол Вол. **Кохан** реферував справу політичної організації і начеркнув плян організаційної праці в повіті. Реферати викликали оживлену дискусію.

ТУРЧАНЩИНА.

Дня 20. марта ц. р. відбулося віче у **Волчу,** на якому реферував посол **Великанович.** Промовець обговорив політичні й господарські справи села і подав вказівки до дальшої праці. Присутні порушили в дискусії надужиття місцевого постерункового Ліса та інші злободневні справи.

Дня 18. квітня мав посол **Великанович** справоздавче віче в **Волосянці великій,** а дня 19. квітня у **Волосянці малій.** Зібрані громадяне вислухали реферату посла з великим зацікавленням і внесли до відома посла цілий ряд скарг, як на [illegible] справу шкід, які наносить їм дичина з лісів барона Лібіґа, справу шикан поліції, зависокого виміру податків і т. п.

ЖОВКІВЩИНА.

Дня 13-го травня ц. р. відбулося віче в **Боянци.** Це село належить до найсвідоміших громад цього повіту. Реферував посол **Володимир Кохан.** В дискусії забрало голос богато громадян, які висказували своє признання для праці Українського Національно-Демократичного Обєднання і одобрювали тактику Українського Парляментарного Клюбу.

ЛЬВІВЩИНА.

Дня 20. квітня ц. р. відбувся у **Львові,** в салі Т-ва Лисенка, Повітовий Народній Зїзд, на якому явилися члени громадських партійних комітетів і мужі довіря УНДО з усіх майже громад львівського повіту. Реферат про політичне положення українського народу виголосив пос. І. **Ліщинський.** Сенаторка п. **Кисілевська** реферувала справу організації жіноцтва, а пос. **Володимир Кохан** справу національної організації повіту. В дискусії забрало голос кільканайцять делегатів, які вносили інтерпеляції до послів в справах надужить і непорядків, і також говорили на організаційні теми. Ухвалено повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації і одобрено тактику і діяльність Українського Парляментарного Клюбу.

ЯВОРІВЩИНА.

Дня 6. травня п. р. відбулося віче в **Молошковичах,** повіт Яворів, при співучасти посла **Володимира Кохана.** Віче отворив місцевий організатор Михайло Герасим, який виголосив реферат в справі громадських виборів в громаді Молошковичі. Після нього посол Кохан здав звіт з дотеперішньої праці Українського Парляментарного Клюбу і обговорив також справу громадян, після чого присутні одноголосно ухвалили одобрення тактики Укр. Пар. Клюбу і домагання повести рішучу акцію в напрямі справедливого переведення виборів до громадського самоурядовання.

ПІДГАЄЧЧИНА

Дня 29. квітня п. р. відбулися політичні збори УНДО в салі Народнього Дому в **Іщкові,** з дня 24-го травня п. р. в **Соколові.** Політичний реферат виголосив п. Олекса Яворський, а опісля реферату була дискусія. Збори ухвалили повне довіря до **Центрального Комітету** УНДО і признання для діяльности Українського Парляментарного Клюбу.

Дня 24. травня п. р. відбулося посольське справоздавче віче в **Зарваниці.** Присутніх було кількасот громадян, місцевих і з околиці. Звіт з діяльности Укр. Пар. Клюбу здав посол **Куницький,** який після свойого реферату приймав інтерпеляції і зажалення, на які дав і повчаючі відповіди та зазначив, що всі ті інтерпеляції будуть внесені в соймі.

Дня 25. травня ц. р. відбулося справоздавче віче в **Старім Місті** для цілого підгаєцького повіту. Присутніх було понад 1000 громадян. Звіт з посольської діяльности і реферат про політичне положення українського народу виголосив посол **Куницький,** після чого наступили інтерпеляції і запити присутніх, на які відповідав о. посол. Зібрані ухвалили повне одобрення тактики Українського Парляментарного Клюбу.

Дня 27. травня п. р. відбулося справоздавче віче в **Соснові.** Звіт з діяльности Парляментарної Репрезентації та організаційний реферат виголосив п. сен. **Кузьмин.** Підчас інтерпеляцій прийшло до непорозуміння з присутним комісарем староства, який вкінці відібрав голос п. Яворському. Присутні відповіли на це відспіванням національного гимну.

Того самого дня відбулося справоздавче віче в **Богатківцях.** Промовляв сенатор Кузьмин, який приняв також ряд інтерпеляцій. Присутні на обох вічах ухвалили одноголосно повне довіря і признання для Українського Парляментарного Клюбу.

Що чувати у світі?

Більшовики стріляють до народу. В Москві відбулася кровава демонстрація сто тисяч безробітних. Між товпою і військом прийшло до сутичок, наслідком чого є убитих 18 робітників, 5 міліціонерів і 7 жовнірів і тяжко ранених 87 робітників, 17 міліціонерів і 15 червоноармейців. Влада видала приказ, щоби безробітні вернули до місця замешкання, інакше замкне їх у концентраційних таборах. Одночасно доносять, що в Москві забракло хліба. Цукор щез зовсім з маґазинів. Взагалі населення сильно занепокоєне господаркою більшовицької влади.

В обороні національних меншостей. В англійській газеті „Менчестер Ґардієн" появилася стаття, що виступає в

обороні української та білоруської меншости в Польщі, представляючи корисційні умовини цих народів у Радянському Союзі. Статтю перестерігає перед наслідками такої політики, що може довести нарід до розпуки і революції. Польські ґазети пишуть, що стаття написана під вилибом більшовиків.

Тайні наради. До Варшави приїхав англійський амбасадор з Берліна, сер Ліндсей і мав довшу нараду з марш. Пілсудським. Радили, як доносять німецькі ґазети, над двома справами: литовською і українською. В литовській справі англійський уряд тримає вправді з Польщею, якої потрібує до своїх плянів, але все таки намовляє її, щоби вона погодилася якось з Литвою. Згода малаби наступити на основі самоврядування, яке Польща малаби дати Виленщині. Однак цього за мало для Литви, котра навіть не думає зрікатися Вильна і недавно проголосила це місто навіть столицею польської держави. Українською справою занялася Англія нібито наслідком недавної соймової промови д-ра Дмитра Левицького, котрий пригадав світови, що це справа міжнародня.

Резолюція в Греції. В грецькім місті Солуни і сусідних містах вибух страйк тютюнових робітників, що перемінився в криваві вуличні заворушення. Прийшло до боїв з поліцією і військом, особливо в містах Драма і Каваля, причім погибло кількадесять робітників. Розярені робітники побудували на вулицях барикади. В понеділок вибух загальний страйк в цілійГреції і приняв характер революції, що хоче проголосити диктатуру пролетаріяту. Перша грецька фльота заявилась однодушною зі страйкарами. В порозумінню зі страйком стоїть увязнений бувший диктатор Панґальос, якого робітники хотять увільнити.

Протирелігійний розпорядок. Більшовицький уряд видав новий протирелігійний розпорядок, що забороняє релігійним організаціям засновувати гурки, влаштовувати виклади, а навіть закладати бібліотеки. Обмежує також свободу релігійних практик і богослужень. Розпорядок видано під натиском протирелігійних товариств, які звернулися до уряду з цим домаганням, виказуючи безсильність боротьби з релігійними настроями без помочи урядової нагінки.

Боротьба між православними і штундистами.

Масове хрещення штундистів.

До села Борок коло Луцька приїхав 10. п. м. з Кремянця Іван Гервиш, проповідник секти штундистів. Тогож дня мало мало відбутися в ставі коло млина хрещення 70 нових членів секти. На це свято прибуло коло 200 штундистів.

Одночасно в місцевій православній церкві відбувалось богослуження. Після богослуження товпа православних, в числі яких пятьсот осіб з процесією, рушила під проводом пароха о. Т. Гасевича над став. Православні розігнали штундистів і о. Гасевич відправив богослуження. Розігнані штундисти зібралися знову в іншім місци, але православні знову їх розігнали, та кількох штундистів побили.

Вкінци хрещення відбулося в ночи за селом. Штунда шириться між населенням тому, що православне духовенство з давної російської школи ставиться переважно ворожо до українства і не має потрібного впливу на своїх вірних.

Поляки між собою.

Бійка вічевиків з поліцією.

Бувший посол Бриль з польської хлопської партії скликав до села Туликолов, пов. Рудки віче, на яке прибуло кількасот людей із сусідних сіл. По вічу зібрані хотіли рушити походом, однак 7 поліціянтів до того недопустило. Тоді вічевики пішли на конець села і звідси зорганізували похід. Коли дійшли до середини села, поліція заступила їм дорогу. У відповідь на це вдарила на поліцію кінна бандерія, а за нею рушила піша товпа, обкидуючи поліціянтів камінням. Трьох ранених поліціянтів упало на землю.

Настала грізна хвиля. Поліція загрозила вжиттям пальної зброї і могло прийти до проливу крови. Всеж таки удалось втихомирити розярену товпу і розігнати зібраних. Скінчилося на численних арештуваннях прихильників бувшого посла Бриля. Інакший бувби конець, якби це було віче українських селян.

Серед вічних ледів.

Непевна доля італійської підбігунової виправи.

Ще досі не знати, що сталося з італійською виправою, яка під проводом ґенерала Нобіле вибралася кермовим бальоном на північний бігун. Бальон має радіотелеграфічний апарат, який дав світови знати, де менше більше постигло виправу нещастя. Поволока бальону вкрилася грубою верствою леду, бензини було мало і тому Нобіле рішився осісти на одній ледовій горі серед моря, на північ від островів Шпіцберґів. При осіданню відорвалася одна ґондоля з 8 людьми, а решту із 7 людьми поніс вітер дальше. Ті, що впали на лід, потовклися трохи, але щоб ратуватися, поділились на дві партії. Пять осіб осталось при ґен. Нобіле, а три члени виправи вибрались окремо. Всі прямували до найблищої суші, але її не знайшли. Що сталось з бальоном і другою партією з 3 осіб, не знати. Партія ґенерала Нобіле, що має при собі радіо, бореться з великими трудношами і терпить страшенний холод. Дехто повідморожував собі руки і ноги. Харчі мають ще на кілька тижнів. Вони находяться на великій ледовій кризі, що віддалюється від суші в північно-східнім напрямі.

На ратунок нещасливій виправі рушив цілий світ. Поплили кораблі ледоломи, полетіли гідропляни (літаки, що можуть також плисти по воді) з ріжних країв. Однак ратунок дуже трудний, бо кораблі не годні скоро посуватися серед безчисленних криг, які сягають глибоко. Так само літаки не годні нічого вдіяти, борючись безнастанно зі сніговою хуртовиною. Один літак мусів осісти на леді, а тоді напали на него білі медведі, яких летуни ледви відогнали стрілами з револьверів. Доси облетіли вже великі простори, але ніде не попали на сліди нещасливої виправи. І здається, що її не найдуть, бо леди посуваються безнастанно і зміняють своє місце, а простір, який треба обшукати, буде завбільшки Европи. В останніх днях перестали приходити вже й радіотелеґрафічні знаки, отже або знищився апарат, або нещасні люди вже погинули.

Найбільше занепокоєна долею підбігунової виправи, розуміється, Італія. Нарікають вже на диктатора Мусолінія, що для своєї слави велів ґенералови Нобіле летіти на бігун і наразив кільканайцять людей на загибіль.

З останніх днів царя Миколи.

Спомини команданта сторожі.

Останнього російського царя Миколу, як відомо, більшовики застрілили разом з родиною в місті Єкатерінбурзі, побоюючись, щоб не увільнили його монархісти. Командант сторожі, що пильнувала царської родини, Авдєєв оголосив недавно свої спомини з тих часів. Читаємо в них між иншим:

„Бувший цар і ціла його родина зараз після приїзду до Єкатерінбурґа відчули, що дісталися в руки революційних робітників. В Єкатерінбурзі вийшов розпорядок, щоб називати їх російським звичаєм по імени з додатком імени батька (отчеством). Це дуже не подобалось царській родині, особливо цариці Марії Теодоровній, котра звернулась до мене з питанням: „Чому передтим ніхто не зніс наших титулів?“ Я відповів їй, що вони щойно тепер дісталися в руки правдивих революціонерів. А революція заборонила носити старшинські відзнаки і вживати титули.

Місцевий жіночий монастир звернувся до нас з проханням, щоби міг доставляти царській родині харчі. Ми згодилися на це під умовою, що будемо строго контролювати. Не було сумніву, що за посередництвом монастиря монархістичні організації хотять навязати зносини з царем. Наше підозріння оправдалось. При доставі сметани ми знайшли в корку від фляшки схований кусник паперу, на котрім було по англійськи написане, що все приготоване для вратування царської родини і що заговірники ждуть тільки на її згоду. Підписане було: „Офіцир“.

Цей папірчик ми відфотографували, вложили назад в корок і передали царській родині. За два дні цар дав тою самою дорогою відновідь, що царська родина готова, але годиться на втечу тільки тоді, як нема ніякої небезпеки. Ми арештували того офіцира і ствердили, що був це офіцир австрійської армії Маґіч.

Всі листи, висилані вязнями, мусіли бути писані по російськи і віддавані в незаліплених копертах командантови сторожі, котрий передав їх опісля тов. Белобородови й окружному командантови. Раз при ревізії листів звернено увагу на лист царя, адресований до Миколи Миколаєвича. Між ковертою а підшивкою найдено кусник тоненького паперу. Написано було, хто в котрій кімнаті мешкає. Не трудно було відгадати, хто був автором пляну, де була зазначена кімната команданта, моя кімната і жінки, дальше дітей, їдальня і т. д.

Автора пляну покликано до команданта. Цар прийшов з донькою Марією. Я попросив його сідати, але він відказався.

Я спитав його, чи знає, що до вчерашнього листу вложено плян дому. Відповів, що ні, але обіцяв справу вияснити. Однак коли я показав йому цей плян і ствердив, що це його письмо, цар почервонів і оправдуючись як ученик перед учителем, признався до вини. Здернервований і спаленілий просив, щоби йому простити, прирікаючи, що більше того не зробить“.

Незабаром опісля цілу царську родину розстріляно.

„Бабка“.

В нашій батерії була корова, велика така та гарна, масти червоно-красої. Звали її „Бабка“. Звідки вона взялася, не знаю, бо я прийшов до батерії вже недалеко Збруча і там її вже застав. Нераз питав я гарматчиків, яким способом прийшли вони в посідання своєї власної корови та ще такої як „Бабка“. На те вони ріжно відповідали: одні, що її занято з якогось двора підчас відвороту, другі, що вона „добровільно“ пристала до батерії, себто відблукалася від військової худоби і пішла за батерією, треті знов щось там інше. Мені говорили то сяк то так, а командатови все одно: сама пристала — і годі.

Певне є те, що вона походила з околиць Самбора, відбула з батерією перший сумний відворот до Скали, потім побідоносний похід до Бережан, а відтак знов другий відворот аж за Збруч.

— Ідемо на Україну далеку, — говорили вояки, переходячи в памятну, історичну ніч із 16-го на 17-го липня 1919 р. річку Збруч. — І „Бабка“ також піде з нами. Добре мати свою корову, буде біла кава. Помашируе з нами всюди а не дай Боже коли чорної години, буде з неї обід. Але хібаб була вже не знати яка біда, щоб ми її різали. Шкода! Вона так довго в батерії, стільки всього з нами перебула... Ми відступали перед Поляками, — вона з нами, ми наступали на них — вона з нами. Короваж-бо то корова! Так тримається батерії, так добре маширує... Гріх був би пару з неї випускати.

І дійсно вояки дуже привязалися до „Бабки“ і полюбили її. А найбільше її пастух Кравець. О, про него здалобися дещо більше згадати. Був то правдивий, типічний бойко. В третій батерії XI. полка було ще більше бойків, але жаден не відріжнявся так як Кравець. Самі бойки сміялися з него.

— Кравець! Кравець! — зачіпають його бувало. — ану скажи що!

— Та що вам казати?

— Кравець! То ме, а то тве... (Він все так говорив місто: то моє а то твоє).

До батерії прийшов він ще в Стрию, як вона тільки почала формуватися. Потім відїхав з нею на фронт в мостиський повіт і був якийсь час кухарем. Небавком однак дістав конкурента. В Підлісках зголосився до батерії фаховий кухар і обняв по нім кухню. Кравець дістав зразу пару коней а опісля вже є часі відвороту дали йому під опіку „Бабку“.

— Ти Кравець пас колись в горах вівці — говорив до нього командант, — а тепер пасти-меш у нас „Бабку“...

— Добре, пане поручнику, я все буду робив, що лиш скажете!

Він належав до тих старих запеклих вояків, що привикли на всякі великі труди і невигоди, що втягнулись в війну, як віл в ярмо і ніколи на ніщо не жалілися ані не нарікали. Служив при війську девятий рік, а шестий воював. Як нераз хлопці проклинали війну, говорили про дім, про дезерцію, завидували тим, що сидять дома, то він:

— Чого тобі один з другим так до дому хочеться? От дивися, я девятий рік на войні, а ще девять буду воювати, як треба. Був в Сербії, Чорногорі, Румунії і на Піяві. Тепер воюю знов за Україну і не покину, поки всьо не скінчиться.

Коли нераз прийшло до батерії кілька пар біля, або обуви, другі не давали старшинам спокою, домагалися кождий собі то сього то того...

А він ніколи.

Мав якісь там подерті черевики, але так шанував їх, як не знати що. Ціле літо ходив босий. Каноніри нераз глузували з него, сміялися, що він з босого полку, та йому байдуже!

Так само й сорочки в літі не носив ніколи. Ходив в одній тільки цельтовій блюзі і ту цілком розстягував, наставлючи до сонця грубу шию і здорові, волохаті груди.

З журбою не знався. Сумного його ніхто ніколи не бачив. Співати дуже любив. Його гірські коломийки рідко коли замовкали підчас маршу. Хиба як батерія переживала плямистий тиф і на санях та возах валялися хорі і пів-мерці, Кравець ішов мовчки. А так все співав.

Раз, пригадую собі, машируємо з Винниці в сторону Одеси. Зима... лють... Кождий загорнув на себе все, що мав, обвинув шию а навіть цілу голову обмотав в який-небудь коц і суне згорбившись, помалу, навіть курити не хочеться.

А він в подертих черевиках, онучі йому з них вилазять, російська сіра шинеля ледви на нім держиться, така пірвана та златана, шапка мала, канонірська, ще з австрійської війни, словом одітий цілком не до зими. Вітер смалить по лиці, щипає в уха...

Та що йому студінь! Що йому вітер! Він бере свою „Бабку“ за ріг, відкашлюється, щоб добути кращого голосу, та як затягне:

Ой не буду сі женити
Не буду, не буду...
Україні война треба,
За вояка буду...

— Ну й хочеться тобі співати, —дивуються каноніри. — Кравець, таж зимно — кажуть.

— А вам хиба теплійше, що ви не співаете?

От такого пастуха мала „Бабка“. Добре їй з ним було. Мабуть лучшого в цілій батерії не знайшлось би. Він так дбав про неї, неначе хозяїн про свою власну корову, ба навіть більше.

Бувало маширує батерія цілий день, кождий втомиться. Потомляться люде і коні, хочеться і „Бабці“ трохи спочити. Ляже собі на мураві, Кравець нарве їй якої-небудь трави, хабазу, кине під ноги, сяде коло неї, погладить, пошкробає по чолі.

А вона так мило на нього дивиться, начеб хотіла до него щось промовити, подякувати йому за доброту.

І батерія вже рушить в похід, а Кравець з „Бабкою“ ще спочивають.

— Ставай, Кравець! — напоминає його десятник, що іде позаду обозу. — Батерія вже відїхала!

— Нічого, нічого, пане десятник, я їх дожену! Най ся моя худібка вікацкат, віспочиват...

Літом, як батерія закватирується бувало в яке-небудь село, Кравець зараз веде свою „Бабку“ в перший-ліпший сад і пускає її на траву:

— Пасися, Бабцю, пасися!

Часом вийде з хати якась недобра хозяйка, стане кричати, а він:

— Тихо, цьоцю, тихо! Чого ви такі злі? Моя „Бабка“ вам всього не випасе.

Зимою діставала „Бабка“ так само „футер“, як всі коні. Крім того Кравець все постарався для неї за вязку сіна або конюшини зокрема.

А вивчив був її так, що де він ішов, там і вона за ним. — Куди Кравець, туди й „Бабка“ — сміяться каноніри. І дійсно так було.

Як батерія переходила Збруч, то хлопці думали, що „Бабка“ буде на чорну годину. Від того часу чимало вже було таких чорних годин, а „Бабка“ все ще жила.

Раз прийшов скрутний для батерії час. Вийшли харчі й хліб, мяса вже кілька днів не фасовано.

Приходить кухар до команданта:

— Пане поручнику! Голошу слухняно, нема що людям на обід зварити!

— Нічого нема вже? Може маєш яку крупу або фасолю... Звари що-небудь, може скоро дістанемо щось...

— Та крупа може би деяка знайшлася, але хлопці мяса давно вже не їли... Конче мяса хочуть...

— Гм... Гм... Мяса... А щож я вдію, як нема... Треба терпіти... На те війна... Іди, вари кашу!

— А можеб, пане поручнику, „Бабку“ зарізати? — сказав несміло кухар.

— Що?! Бабку!? Поки я командантом батерії, Бабку зарізати не дам! Розумієш?! Вона мусить з нами видержати до кінця!

З тої пори серед найтяжших для батерії обставин, навіть в часі більшо-

Новинки.

— Боятся галичан. В Луцьку відкрили недавно перший склеп галицького кооперативного т-ва „Маслосоюз“. Виставлено гарні білі вивіски зі синіми написами в українській і польській мові, які є на всіх відділах „Маслосоюзу“ в Галичині. Не подобалось це місцевим полякам, бо вже на другий день рано українські написи були замазані дьогтем. Так через ніч показалась в цілій наготі польська політика на східних „кресах“, які хотілаб мати дальше відокремлені сокальським кордоном.

— **Евхаристичний конґрес** уладили поляки в днях 15—17. червня у Львові, на яке стягнули тисячі народу з краю. На конґрес приїхав кардинал Гльонд з Позная. Були процесії, виклади і богослуження, а в суботу вечером місто було ілюміноване (освітлене). На конґрес прибуло багато українського народу із сіл, хоч не знайшли тут нічого цікавого для себе.

— „Пан“ і „ви“. Міністерство військових справ приказало, як треба відзиватися до військових осіб польської армії. До рядовиків (мужви) не вільно говорити „ти“ тільки „ви“. Так само до підстаршин до плютонового (десятника) включно. Сержантови належиться вже титул „пан“.

— **Учителі при війську.** Міністерство військових справ покликало з днем 5. липня ц. р. на 8-тижневі військові вправи учителів народніх шкіл, що уродилися в роках 1904, 1905 1906.

— **Снїги і морози в червні.** В цілій Европі настало знову зимно. В Баварії впали сніги і настали морози. Кажуть, що студінь потреває довщий час.

— **Воздушна труба** перейшла 11. ц. м. понад стрижівський повіт і знищила три села: Рожанку, Зазадку і Шуфнерову. Погибло 10 осіб. Буря вирвала з корінем один морґ ліса.

— **Новий перелет понад океан.** В неділю, 17. червня ц. р. вилетів з північної Америки літак „Приязнь“ понад Атлянтійський океан до Европи. В літаку находилось троє осіб: летуни Штольц і Стефаник та панна Іргард. Лет удався, бо на другий день в полудне літак осів щасливо в Анґлії. Це перший випадок, що жінка перелетіла океан. В цілій Америці настали з цього приводу велика радість.

— **В справі Лугового Свята у Львові.** В „Раді“ ч. 46. з 13. червня ц. р. поміщено, що дефіляду Лугів на Святі відбирала комісія, що визначала нагороди для Лугів на чолі з послом д-ром Західним і старшиною Лугів. Тимчасом дефіляду відбирав командант Свята д-р Роман Дашкевич разом з членами редакції „Вістий з Лугу“ і орґанізаторами Лугів з ріжних повітів, які прибули на Свято.

— **Українські вишиванки в Арґентині.** В місті Буенос Айрес стали дуже модні білі суконки пань з українськими вишивками. Богаті й елеґантні дами переняли цей стрій від наших дівчат, слуг, що виеміґрували туди на зарібки. Вишивки ці є дуже дорогі, тому провірнійші з наших дівчат, вишиваючи по модних маґазинах, добре заробляють.

вицького перевороту в галицькій армії ніхто не згадав про „Бабку“.

Мужва дуже любила і шанувала свойого команданта і його слово було для неї святим. Зрештою всім подобалася та думка, що „Бабка“ повинна вернути з батерією до Галичини.

Одначе не судилось їй, так само, як і не судилось нашій армії вернути в свою країну. Вона щоправда вернула, але не як армія, а як відділи бранців, що піддалися добровільно.

А щож сталося з „Бабкою“?

В той день, як поляки розоружили нашу батерію і все наше майно, а також і „Бабка“ мала перейти в руки поляків, хлопці говорили:

— Заріжмо Бабку! Не даймо її з руки поляків! Волимо її самі зїсти...

Другі знов протестували:

— Ні, ми не будемо її різати! Хай жива іде від нас. Нехай поляки самі її заріжуть...

Однак не зробили того ні одні ні другі...

Бабка, якби догадалася, якби зрозуміла, що скінчилося вже істнування батерії, а тим самим і її.

На другий день раненько, заки ще поляки вспіли перебрати до своїх рук наш обоз, Бабка вдавилася бульбою.

— Не хотіла йти в чужі руки і вдавилася бульбою, моя бідна Бабка, — говорив зі сльозами в очах Кравець.

— Так! Так! Не хотіла, а ми мусимо... — відозвавсь котрийсь зі старих, запеклих канонірів.

— Гей! Гей! Бідна моя Україно, пропало наше все! — хитали головою вояки.

— Ще не знати! Живі не тратять надії! — залунав чийсь грімкий та певний голос.

Замрачені лиця вояків прояснилися, груди відітхнули надією, а уста прошептали:

— Дай Боже! Дай Боже!

Г. Михалюньо.

— **Скляні дороги.** Міністерство публичних робіт має приступити в найблищім часі до будови гостинців, що будуть вибиті зверху не камінням, але спорошкованим склом. Користь зі скла така, що не буде пороху, який підноситься в гору. Перші скляні дороги будуть вибудовані в люблинськім воєвідстві.

— **Велике зловживання** викрито в Дубні при вимірі маеткового податку. Державний скарб потерпів шкоду на чверть міліона золотих. З того приводу арештовано чотирох урядників.

— **Через корову.** До громадського уряду в Краснополи прийшов дня 8. ц. м. місцевий господар Адам Александрович, побив громадського писаря Служинського, подер папери і втік. По якімсь часі вернувся перебраний в мундур поручника і почав стріляти до писаря і поліцінта Росака з револьвера. Коли поліціянт відобрав йому револьвер, Александрович добув з кишені другий револьвер і вистрілами тяжко ранив обох. Причиною нападу було те, що громадський уряд заняв йому корову за незаплачений податок.

— **Крівасе весілля.** В Опільську пов. Сокаль прийшло між парібками до бійки, в часі якої убито Василя Тота. Поліція арештувала пятьох парубків і відставила до арешту повітового суду в Сокалі.

— **Посуха і голод в Бразилії.** В північно-східній Бразилії, наслідком довготревалої посухи, запанував голод, якого жертвою впало поверх сто людей. Вигинуло також багато худоби.

— **За мішок бульби.** Карний трибунал у Львові засудив Йосифа Стрончка, двірського полевого з Хороброва, пов. Скаль, на три місяці вязниці за те, що застрілив селянина Гриця Хруща, приловленого на крадіжи бараболь.

— **Як гинуть жовніри.** В касарні тяжкої артилерії у Львові коло Зеленої рогачки бавилося двох підстаршин ровольвером. Коли один хотів видерти другому револьвер з рук, упав вистріл і куля влучила стоячого недалеко жовніра, Володимира Ковалика, українця. Ранений умер по кількох днях у військовім шпитали. Проти обох підстаршин заряджено слідство.

— **Втопився при хрещеню.** В селі Йосифині коло Луцька секта штундистів хрестила свого нового члена Розенталя. Згідно з приписами обряду Розенталь пірнув під воду, але так нещасливо, що втопився на очах людей.

— **Жидівські промисловці.** В Залучі коло Снятина ограблено ваґон кримських шкірок, що йшли з Румунії до Львова. Злодійства доконано так зручно, що залізнична служба пізнала штучні пльомби на ваґоні значно пізніше. Поліція шукала довгий час за злодіями від Коломиї до Львова, аж вкінци викрила шкірки у багатих купців, самих жидів. Всіх арештовано.

— **Стріли, дзвони, сокири і вили на весіллю.** В селі Петрикові пов. Тернопіль було весілля, на яке прийшло кількох батярів з міста і один з них стрілив з револьвера крізь вікно. Переполохані гості вибігли на подвіря і наробили крику, а кількох скочило до дзвіниці і почали бити в дзвони. Збіглися люде з цілого села, озброені в сокири та вила і так побили міських авантурників, що трьох з них мусіли відставити до шпиталю.

ТОРГОВЕЛЬНО-КООПЕРАТИВНА ОСВІТА.

Посилаймо діти до Торговельної школи у Львові.

Торговельна школа у Львові це наша стара шкільна установа, та всеж таки не завадить подати про неї деякі інформації.

Школа ця складається з двох частей, а саме: 1) з **трьохлітньої** для абсольвентів 7 кл. всенародньої або 3 кл. середньої школи, та 2) **однорічного курсу** для абсольвентів середніх шкіл. Школа має характер торговельний і кооперативний, бо в ній учать предметів, конечно потрібних для купця, промисловця і кооператора, а окремо ще кооперації та практичного ведення кооперативної крамниці. Поза тим узгляднюється кооперацію при всіх інших предметах. У 3-літній школі вчать загально образуючих і фахових предметів, на курсі абітурієнтів тільки фахових. Школа має всякі збірки наукових середників і бібліотеку та курс писання на машині. В школі вчать люди з вищою загальною і фаховою освітою та торговельною і кооперативною практикою.

Кождий рік науки в Торговельній школі заступає рік торговельної або кооперативної практики. В державній і автономічній службі прислугує тим, що скінчили цю школу, право займати такі самі становища, як абсольвентам середніх шкіл. У військовій службі мають абсольвенти також окремі управнення.

Наука в школі є платна, при чому за дітей державних і автономічних службовиків платить державна або міська каса. Добрі й убогі ученики(иці) дістають у школі меншу або більшу знижку.

Шануйте оси!

Дуже пожиточна комаха.

Наші люде бояться звичайно оси, вважаючи її шкідливою і непотрібною комахою. Тимчасом оса дуже пожиточне сотворіння. Кождий розумний огородник старається, щоби в його городі були ропухи, що ведуть боротьбу зі слимаками та іншими шкідниками. Так само він повинен старатися, щоби в його городі загосподарювалися оси, перешукували всі ростини і витягали гусільниці капусної мушки. Бо оси не позволяють розмножуватися мотилеви капустякови. Вправді цей шкідник складає на долішній части масу жовтавих яечок, але гусільниць виходить з них мало, бо всі ті яечка і маленькі гусільниці пожирають оси. Взагалі вони винищують масу шкідливих комах, огородових і лісних, виїдають кукли і хробачки і разом з птицями охороняють чоловіка від страт. Тому оси належать до огородового і лісового господарства і заслугують на найбільшу опіку чоловіка.

Дописи.

УЛЮЧ, ПОВ. БЕРЕЗІВ. **(З просвітного орґанізаційного життя).** Наше село починає орґанізуватись, тільки біда, що нема у нас „Народного Дому“. Є лишень громадський дім, в котрім міститься кооператива „Єдність“. При кооперативі засновано драматичний гурток, котрий відограв уже кілька гарних драм та комедій. Відновлено також читальню „Просвіти“, а 20. мая ц. р. скликано Загальні Збори та засновано Товариство „Луг“. В Зелені Свята ц. р. уладжено збірку на українських інвалідів У. Г. А., котрою занялась молодь. Хотяй громада торік була навіщена градобиттям та потрійними виливами Сяпу і є обтяжена датками на будову нової церкви, зібрано 30 зол. і 15 ґр. Є надія, що праця піде вперід та принесе гарні успіхи, лише одно велике лихо у нас, що не вся молодь гуртується. **П. М.**

СТРИГАНЦІ, ПОВ. ТОВМАЧ. **(Справа громадських виборів перед судом).** Бувший наказаний війт, поляк Новак, який правдивим чудом дістався до ради громадської в Стриганцях, забажав бути ще й виборним війтом, а коли радні вибрали війта після своєї думки, він вніс протест проти цього вибору і на цім протесті появилися підписи кільканайпятьох радних. Дуже здивувалися радні, коли староство покликало їх до себе і спитало, чому протестують проти вибраного ними самими війта. Побачивши свої фальшовані підписи на протесті, радні заскаржили п. Новака до прокураторії. Однак довелося їм зазнати ще одної несподіванки, бо староство замісць долучити до справи на жадання прокураторії оригінал протесту з неправдивими підписами радних, долучило зовсім інший протест сільського виборчого комітету проти цілих громадських виборів, на якім підписи були автентичні. Отже прокураторія покликала за свідків не радних, а зовсім інших громадян і аж при розправі щасливим випадком виказалася штучка чи помилка староства. У нас і такі „помилки“ можливі, а розправа проти п. Новака за фальшовання підписів тимчасом знову відложена.

Померли.

Юлія Лопатинська, жена емеритованого катехита і пароха Успенської церкви у Львові, упокоїлася дня 14. ц. м. в 59 р. життя. В. І. П.!

о. Юліян Фацієвич, парох Стрілиськ нових, пов. Бібрка, визначний місцевий діяч, помер 4. червня ц. р. в 49 р. життя. В. Й. п.!

ЦІНИ У ЛЬВОВІ.

Гроші. Доляр ам. 8.89, канад. 8.83, чеська кор. 0.26, лей 0.05, франц. франк 0.34, червонець 25 зл.

Збіже. Пшениця 52—55, жито 47, ячмінь 41—42, овес 46, гречка 48—50, кукуруза 41—42.

Худоба. За кільо живої ваги: воли 1.85, бугаї 1.50, корови 1.20—1.70, яловник 1.50—1.60, телята 1.20—1.40 зл.

Сирі шкіри. Худобячі 1.86 (за кільо), телячі 4—4.50, кінські великі 36, малі 25 зл.

Стрілець.

Пан вертається з полювання. Жінка питається:

— Чи забив що?

— Ще й як забив.

— То неси до кухні, най кухар усмажить.

— Коли я забив нашого пса...

Сліпці.

Два сліпці при дорозі розмовляють:

— Чи ти знаєш того чоловіка, що кинув мені в шапку пять сотиків?

— Не знаю, я виджу його перший раз.

Пізнати відразу.

— Чим буде ваш синок, як виросте?

— Сельробом.

— Гм... А по чім ви то думаєте?

— Він вже тепер ніколи свого волосся не чеше.

Нові видання.

КООПЕРАТИВНА РЕСПУБЛИКА, економічно-суспільний місячник, ч. 6. Видає Ревізійний Союз українських кооператив у Львові (вул. Словацького ч. 14).

ОПОВІСТКИ.

На весіллю п. Волод. Шмати з п. Теклею Ничківною в Кривенькім зложили зібрані гості квоту 62.30 золотих на укр. Інвалідів. Жертводавцям складає подяку УКТОНІ у Львові. 1-1

Видає С-ка „Діло“, зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів Ринок ч. 10.